

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Caput II. Respondetur locis, quæ ex Tractatu de peccatis, ab Amadæo
depravata, dicit Baronius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

vellet manere in contractu, quem contra opinionem Confessoris, pro lege, putat non esse usurarium, ut negavit Baronius, & qui cum eo senserunt, non licere amplecti opinionem probabilem faventem libertati. Est ergo evidens M. Sotum bona fide ab Amadæo citatum, & pro opinione, cui adscribitur, militasse.

§. III.

Divum Thomam, & Cajetanum ab Amadæo depravatos, dicit Baronius fol. 101. In quonam? Quod exipsis, inquit, intenter probare iudicium probabile synonymum esse cum certa, & firma credulitate. Sed boni ipsius venia, infideliter refert. Ly enim certa, apud Amadæum non reperitur. Nec sine fundamento intendit probare, quod ibi proposuit: nam expressè id assentit M. Serra, & D. Thomam sic exponit. Amadæi verba, *tract. de Matrim. Prop. 2.* hæc sunt. (Firma credulitas idem est apud Thomistas, ac iudicium probabile, ut videre licet apud Magistrum Serra. 2.2. *quest. 33. art. 7.* ubi explicans illa D. Thomæ verba: *Nisi forte aliquis firmiter existimaret*, sic inquit. (Nisi fortè existimaret firmiter, id est, prudenter, & probabiliter) Ergo, ut explicat M. Serra, firma credulitas, vel existimatio, idem est apud D. Thomam, ac iudicium prudens, & probabile. In nullo ergo D. Thomas depravatus est. Idem prorsus de Cajetano dico, ex quo, vi argumenti, idem sentire intulit Amadæus: Docuit enim firmam credulitatem quandoque stare absque iudicio assertive quid in corde determinante, unde apertè illam admittit comparabilem cum iudicio formidoloso, sive prudenti, & probabili, sive imprudenti, & temerario. Quod autem cum imprudenti, & temerario firma credulitas comparatur, tradit expressè in sum. verb. *Iudicium temerarium*, dicens? *Si autem iudicat de peccato mortali, & non assertivè in corde suo determinat, quamvis credat firmiter, & temerarie, non peccat.* Poterit ergo potiori jure firma credulitas stare cum iudicio prudenti, & probabili, quo assertivè, & certo aliquid in corde determinatur. Hoc utitur discursu Amadæus, ex Thomistarum Doctrina, ad exponendum Sylvestrum, ne sibi contradicat, dum jam firmam credulitatem, jam opinionem probabilem de morte conjugis, ad secundas nuptias exigit, quia firmam credulitatem prudentibus conjecturis innixam, cum opinione probabili, aut probabiliori confundit.

§. IV.

Denique, fol. 330. conqueritur Baronius, suppressum per fraudem ab Amadæo, insignem locum Cajetani de opinionis pro lege delectu. Verum ibi exprimere, ad rem non erat; quia in conclusione Opusculi non agebat Amadæus de opinionibus eligendis, sed de alienis non prohibito reprobandis, pro quo adducit Cajetanum carpentem eos, qui nimis firmiter suis opinionibus adherentes asserunt ut certum, & indubitatum, quod est intra latitudinem opinabilium. Quod incurrit Baronius, cum asserit ut dogma certum, & inconcussum apud Dominicanos, opinionem pro lege, etsi minus probabilem debere ex præcepto anteponi opinioni probabiliori faventi libertati. A quo innumeros ex hac Familia, & in opinando dissentire, & in operando deficisse, notissimū est. Omitto Cajetanum in loco illo, quo Baronius putat tradidisse obligationem eligendi opinionem

pro lege, non fuisse loquutum, quando contrarius sit probabilior. Imò nec quando probabilis, ut expressè dicit M. Acacius de Velasco, apud Amadæum, *tract. de opin. probab. Prop. 1.* (En realidad de verdad habla Cajetano en este lugar de opinion probable, sino de qualquiera opinio, aunque no sea probable, lo qual es manifesto.) Sic exponit Acacius Cajetanum dicentem: *In operando, nisi tutiorem partem eligendo, non licet opinionem cuiusque sumere.* En ab Amadæo nihil suppressum.

Dedi loca, quæ de probabilitate opinionum, falsata ex postulavit Baronius, ejus fides ex dictis omnino elevata manet, ad alia non meliori objecta procedamus.

CAPUT II.

Respondetur locis, quæ ex Tractatu de Peccatis, ab Amadæo depravata, dicit Baronius.

- Pag. 64. Corruptus insignis locus D. Thomæ, & truncatus de aliena mortis desiderio.
 Pag. 65. Mala fide citatus S. Vincentius, Zanardus, & Serra.
 Pag. 70. D. Thomas perperam citatus à Sanchez & Amadæo.
 Pag. 88. Immanis corruptela principiorum D. Thomæ.
 Pag. 103. Calumnia in Corradum, & Sylvestrum, tractatibus illorum verbis.
 Pag. 121. D. Thomæ locus de Electis perperam à Diana, & Amadæo lacesitus.
 Pag. 126. Mens Cajetani malè explicata de præcepto celesti.
 Pag. 140. Calumnia illata Banneſio de aggregatis proveniendo.
 Pag. 153. Holcot malè lacesitus.
 Pag. 164. Falsati D. Thomæ, & Sylvestri.
 Pag. 166. Cajetanus.
 Pag. 168. Banneſ. & Soto falso accusati.
 Pag. 175. Soto illata calumnia ex Montepieratii.
 Pag. 178. Cajetano.
 An ex postulationibus his eadem, ac præcedentibus debeat fides? Constat legenti, si linguas perstringamus.

§. I.

Corruptum, & truncatum insignem D. Thomæ locum de alienæ mortis desiderio, conqueritur Baronius Pag. 64. An jure? Videtur Amadæus *tr. de peccatis, Prop. 3.* Ubi ex duplici Divi Thomæ loco: alio 2.2. *quest. 76. artic. 1.* alio ex 3. *sentent. dist. 30. quest. 1. artic. 1. ad 4.* contendit probare, licet utile desiderant. Ad idque adducit verba D. Thomæ, *quest. 76. citata dicentis: Si aliquis imparet, vel optaret malum alterius sub ratione boni; sic licetum esset malum alterius, quod est in fine corporis.* Hunc locum truncatum, ex postulat Baronius, ut quod Amadæus omiserit verba, quæ in fine corporis subnectit D. Thomas, quibus mentem suam exemplum adjuncto explicat, v.g. *Cum quis optat peccatum propter utilitatem, aut aliquid impedimentum, ut morbum ageretur, aut aliquid impedimentum, ut morbum ageretur, aut aliquid impedimentum, ut morbum ageretur.*

asser. In quibus Angelicus Doctor, (ait Baronius) bonum utile non refert ad imprecationem, sed ad illum cui imprecatur. Sed his facile occurritur. 1. quia cessare à nocumento potest in utilitatem deprecantis mortem cedere. Ergo sub ratione boni sibi uti. l. s. potest malum alteri imprecari. 2. quia exempla non taxative, sed demonstrative adduci solent. 3. quia ex principio, cui innititur D. Thom. conclusio præfata rectè deducitur. (Si enim, inquit, aliquis imperet, vel optet malum, quasi ipsum malum intendens, sic maledicere erit illicitum, & hoc est maledicere per se loquendo: si autem aliquis imperet, vel optet malum alterius sub ratione boni, sic est licitum, nec erit maledictio per se loquendo, sed per accidens, quia principalis intentio dicentis non fertur ad malum, sed ad bonum.) Sic D. Thom. cujus verba æquè comprehendunt imprecationem mali, quando in bonum imprecantis, & quando in ejus cui imprecatur, refertur. Cum utrobique intentio dicentis, non ad malum, sed ad bonum feratur. Ergo conclusio inde deducenda, non est limitanda, licet exemplum limitatum fuisset. Ergo ex tacto exemplo locus D. Thomæ corruptus, aut truncatus dici non debet.

Expressius id evincitur ex loco alio in 3. sent. dist. 30. q. 1. art. 1. ad 4. de quo similiter expostulat Baronius, sed peiori fide: quia in illo Angelicus Doctor mortis alienæ desiderium ad bonum utile deprecantis pertinet. Refert. (Quia Charitas, inquit, ordinem habet. Et plus debet diligere quis se, quam alium, propinquos, quam extraneos, amicos, quam inimicos, potest aliquis salva Charitate, optare malum temporale alicui, & gaudere si contingit, non in quantum est malum illius, sed in quantum est impedimentum malorum, quæ ipse patitur.) En D. Thomas concedit se posse malum alteri optare, (salva Charitate, si malum alterius impediatur tibi malum obvenire, quia plus te, quam illum teneris diligere: En ad bonum deprecantis, desiderium mali alieni refertur, & tamen licitum D. Thom. admittit. Conqueritur nihilominus Baronius hunc etiam locum truncatum fuisse, quia Amadæus dolo subtrahit ultima ejus verba. Nam D. Thomas dixit, posse optari malum temporale alicui. (Quia est impedimentum malorum alterius, quem plus tenetur diligere, vel communitatis, vel Ecclesiæ.) Et hæc postrema verba, (vel communitatis, vel Ecclesiæ,) (ait Baronius) dolo subtrahit Amadæus. Miror hominis captum. Amadæum contendebat, quod difficile est, nimirum ob privatum imprecationis bonum, licitum esse mali alieni desiderium, & ad id probandum ea solum adduxit verba, quibus Angelicus Doctor illud expressit. Quod autem ob bonum utile communitatis, vel Ecclesiæ id etiam liceat, longè certius est. Nec de hoc ulla est quaestio. Si autem loca truncata vocat Baronius, in quibus verba, quæ ad rem non faciunt, omittuntur, minus illi frequenter, & libentissimè Amadæus dabit. Recolat, quæ lo, quæ D. Thom. in Catena, & meliora sapient.

S. II.

Mala fide citatis sanctum Vincentium, Zanardum, & Serram expostulatio est Baronio, pag. 65. pro sententia nimirum D. Thomæ, §. præcedenti expolita, de desiderio mortis alienæ, ob bonum utile imprecanti. Verum non inficiatur pro ea militare Cajetanum, Joannem de la Cruz, & alios ibidem adductos. Solum obicit male citari S. Vincentium, Zanardum, & Serram. Sed ex his Amadæus non adducit

Part II.

S. Vincentium. Unde miror quod apud illum malè citatum inveniatur. Zanardi autem verba expressa refert, quibus ait, nullum esse peccatum, quando alteri malum optatur ratione boni publici, vel privati. (Quia non est velle malum alicui sub ratione mali.) Bonum autem privatum, tam imprecantis malum, quam ejus cui imprecatur potest esse, aut utriusque, quale est, quod in exemplum ipse adducit. (Ut dum puella, inquit, à malo viro sollicitata cupit, ut infirmetur, ne eam amplius vexet, & sic discurrendo.) Cujus ultima verba alios etiam casus comprehendunt, in quibus unius, vel alterius utilitas intendatur juxta D. Thomæ doctrinam supra explicatam. Quoad M. Serram, solum dicit Amadæus, non dissentire, quod jure dixit, quia Author iste, cum referat opinionem, non improbat, sed solum ait oppositum docere Navarr. En ejus verba 2. 2. q. 76. art. 1. (Quidam recentiores, quos refert D. ana 3. par. tract. 6. Msc. ref. 84. putant aliquem posse, absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de ejus morte naturali gaudere, illamque petere, & desiderare inefficaci affectu, non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum inde sequutum, quia in tali casu, quis non gaudet de illa morte, quatenus proximo mala est, sed quatenus est causa sui emolumentum, & secundum hanc rationem, bona esse videtur, & apponibilis, &c. Alii dicunt licere matri mortem filiarum optare, si ob illarum causam male tractaretur à marito, &c. Horum oppositum docet Navarrus cap. 15.) Sic Serra nil ad fundamentum recentiorum enervandum adducens. Quapropter ei non dissentire merito scripsit Amadæus, cum enim in disputationem rem adduceret, impugnandi onus ei incumberebat, si displicuisset.

Pag. 70. (in syllabo) dicit Baronius S. Thom. perperam citatum à Sanchez, & Amadæo; legi, & perlegi, pag. 70. & à neutro citatur.

§. III.

De immani corruptela principiorum D. Thomæ expostulat Baronius, pag. 88. ex eo nimirum, quod P. Vazquez, vi consequentiæ, ex illis eruerit, furtum grave, ex suo genere, majus esse peccatum sodomia. Quod hoc syllogismo probavit. Majus peccatum est, quod majori virtuti opponitur, sed furtum ex suo genere opponitur justitiæ, quæ est major virtus, sodomia temperantiæ, quæ est minor, ergo furtum ex suo genere est majus peccatum sodomia. Consequentia videtur legitima, & utraque præmissa est D. Thomæ alia 2. 2. quæst. 66. art. 4. alia ibidem, quæst. 73. artic. 4. Et quidem quod justitia major sit virtus, quam temperantia, fatentur cum D. Thoma omnes expositores supr. q. 66. citata. Quod autem ex suo genere majus sit peccatum, quod majori virtuti opponitur, constat apertè ex q. 73. art. 4. ubi gravitatem peccatorum tradit d. ferre secundum dignitatem virtutum, quibus opponuntur. Ita scilicet, ut majori virtuti gravius peccatum opponatur. Ideoque ad 3. argumentum in oppositum tendens his verbis. (Charitas est major virtus, quam Fides, & Spes, odium autem, quod opponitur Charitati est minus peccatum, quam infidelitas, vel desperatio, quæ opponuntur Fidei, & Spei, ergo majori virtuti opponitur minus peccatum) Ad hoc inquam argumentum respondit, negando minorem, scilicet, minus peccatum esse odium, infidelitatem, aut desperationem: Quod inde probat esse majus, quia odium opponitur Charitati, quæ est major virtus Fidei, & Spei.

I 2

(Ad 3.)

(Ad), inquit, dicendum, quod Charitas non est quicquidque amor, sed amor Dei, unde non opponitur ei quodcumque odium dicitur, sed odium Dei, quod est gravissimum peccatum.) Ergo cum furtum directe opponatur iustitiæ, quæ est major virtus temperantia; furtum grave, ex suo genere, gravius peccatum est, quam peccatum grave contra temperantiam, ergo majus sodomia. Hanc consequentiam legitimam ex principiis Divi Thomæ, judicavit Pater Vazq. 1. 2. quæst. 71. art. 4. in Comment. §. ultim. & talem censuit Amadæus, licet asserat Div. Thomam alibi aliter sentire.

Nec solus Vazquez, sed alii etiam doctissimi legitimam ex D. Thom. illatam censuerunt. Baptista Fragosus tom. 1. Regiminis Reipublicæ, par. 1. lib. 2. disp. 4. num. 230. fol. 230. in edit. Lugd. ann. 1641. post rem undique excitatam, sic concludit: (Dicendum tamen est peccata luxuriæ contra naturam, etiam si magis turpia appareant, ex genere tamen suo, minora esse, quam peccatum furti, eo quod furtum iustitiæ opponitur, peccata autem illa castitati contrariantur. Sic Vazq. 1. 2. quæst. 71. art. 4. in Comment. §. ultim.) Hæc Fragosus. Quibus consentit F. Hieronymus Garcia Ordinis Hieronymi in summa Hispania, tract. 1. diff. 2. dub. 9. in fin. num. 24. (Assirmamos inquit) con Vazquez, que los peccados contra naturam, aunque mas feos, y graves sean, de la naturaleza son menores que el hurto, y otro qualquier pecado contra iusticia, &c. porque los peccados contra iusticia son mas graves que los que son contra castidad. Luego de primo ad ultimum venimos a concluir, que el hurto, y adulterio de fuyo, son mas graves que la sodomia.) Cui facit Sylvester verbo (Perjurium) quæst. 2. ubi ex eodem principio probat, perjurium esse majus peccatum homicidio, dicens: (Secundo queritur, utrum perjurium sit gravius peccatum homicidio: Et dicit D. Thomas in quodl. quod sic, &c. licet homicidium gravius puniatur in Ecclesia, quia magis nocet hominibus. Summa autem Angeli contra Supplem. tenet contrarium, quia homicidium charitati proximi, & perjurium latræ opponitur, quæ est virtus minor, sed dico istam rationem esse ridiculam, quia homicidium immediate opponitur iustitiæ, quæ est minor latræ.) Sic ergo ex principiis D. Thomæ rectè concluditur perjurium esse majus peccatum homicidio, quia latræ cui illud opponitur, major est virtus, quam iustitia, cui homicidium: ita similiter concludi debet, furtum ex suo genere esse majus peccatum sodomia, quia illud immediate iustitiæ opponitur, quæ major est virtus, quam temperantia, cui sodomia.

Ideo consequentiam P. Vazquez firmam etiam esse tueri sapientissimus Doctor Ludovicus Montefino in Academia Complutensi Primarius Sacra Theologia Cathedra moderator, tom. 2. in 1. 2. quæst. 73. art. 4. in edit. Complut. anno. 1622. ubi postquam cum D. Thomæ statuit (esse gravius peccatum, quod opponitur præstantiori virtuti.) Sic ait: (Sed dubium est, utrum gravitas peccati ita sumatur ex suo objecto, quod si sit unum peccatum minus grave ex objecto, possit crescere ejus malitia, ratione circumstantiarum taliter, quod adæquet, aut etiam superet malitiam alterius peccati, quod est gravius ex objecto? Partem affirmativam tenet Medina, quem sequitur Lorca disp. 19. &c. adducitque exemplum de peccato sodomia, quod est gravius, quam homicidium, & furtum, & tamen objectum est minus grave, quoniam est objectum intemperantiæ, & objecta alio-

rum peccatorum sunt injustitiæ, &c. Contrarium sententiam tenet Vazquez, & alii recentiores expostores hujus articuli, &c. In hac re vix potest esse controversia, nisi de modo loquendi, &c. Quoniam si circumstantia addat malitiam diversæ speciei, potest contingere, ut ratione ipsius, peccatum quod alias erat minus grave ex suo objecto, fiat gravius, quam alterum, v.g. furtum minus grave est ex suo objecto, quam homicidium, tamen si furtum sit rei sacræ, sit gravius, quam homicidium ratione circumstantiæ sacrilegii, quia sacrilegium pejus est quam homicidium. Hinc colligitur peccatum mortale ejusdemque speciei gravius esse quolibet veniale, quantumvis hoc gravius sit ex objecto, verbi gratia, fornicatio gravius est, quam furtum veniale levi. Ratio est, quia peccatum mortale dicitur quodammodo accidens diversæ speciei à veniale, sicut veniale à Deo ultimo fine, ratione cuius simpliciter est gravius peccatum, quam veniale. Loquamur ergo de duobus peccatis mortalibus, aut duobus venialibus, facta comparatione inter se. Et certum est peccatum quod est minus grave ex objecto posse habere maiorem malitiam accidentalem ex circumstantiis. Similiter est certum, peccatum, quod est peiora objecto, habere maiorem malitiam essentialem. Sed dicitur, quod sit dicendum simpliciter, & absolute gravius? Respondit D. Thom. quodl. 1. art. 11. quem sequitur Cajetanus 2. 2. q. 144. art. 3. Sylvest. verb. Perjurium, num. 2. Vazq. & ceteri Explicatores citati, quod simpliciter est dicendum gravius peccatum, quod ex objecto est gravius: & ita inquit D. Thomas, perjurium esse gravius peccatum, quam homicidium. Et ratio est, quia objectum perjurii est peius, quia contra Religionem.) Hactenus indigne Doctor Ludovicus Montefino inter Hispanos celebrissimus, qui ex prædictis principiis deducit, fornicationem accidentaliter esse gravius peccatum, quam furtum, non verò essentialiter, & ex suo objecto, itemque cum Vazq. de sodomia dicendum putat, &c. unde aperte sentit simpliciter, & absolute loquendo, furtum ex suo genere dicendum esse simpliciter, & absolute gravius. Impugnaturque expolitione quondam alferentium peccatum fornicationis, vel sodomia, alia malitiam contra temperantiam continere aliam contra iustitiam, ratione injuriæ, quæ fit ipsi producendæ, vel quæ produceretur. Quamquam doctrinam debere necessariam amplecti putat Amadæum) Zumel, & Herrera, ut juxta principia Thomæ defendi possit, sodomiam esse majus peccatum furto, quod est aperte fieri legitime ex illis contrarium deduci, si soli intemperantiæ sodomia opponatur. Quod cum aliis Theologis communiter proponit Vazquez, ut notat Amadæus supra. Quo probato ejus consequentiam urgere, nemo negare poterit, Et talem necessariam sentit M. Lopez de Texeda Theolog. Moral. lib. 2. tract. 3. quia certum ibi proponitur, peccatum contra naturam soli castitati opponi, & alibi argumento à nobis supra facto de oppositioe cum majore virtute utitur, ad probandum homicidium esse majus peccatum fornicatione, quod eadem vi probat furtum esse majus peccatum sodomia, longè major, & perfectior virtus, quam temperantia, cui opponitur fornicatio, longè levius est peccatum ad fornicationem inducentis, quam fornicationem occidentis.) Hæc Texeda sup. contr. 10. dicit. ultim.

num. 137. Quæ idem de sodomia, & furto evincunt, ut ex terminis patet. Ubi ergo illa principiorum D. Thomæ immanis corruptela?

§. IV.

De calumnia in Corradum, & Sylvestrum truncatis eorum verbis, exposulavit Baronius pag. 103. ex eo nimirum (alia non est causa) quod Amadeus tract. de matrim. prop. 2. num. 4. referat formalia illorum verba, quibus irreverenter loquutos dicit contra dispensationes à Summis Pontificibus factas in voto solemnium Religionis. Cum enim præfati Doctores defendant Pontificem non posse in voto solemnium dispensare, & valido in contrarium argumento ex facto Pontificem urgerentur, respondent: Se vidisse Pontificem facientem maiora cum scandalo totius Christianitatis. Quos cum reprehendere debuisset Baronius, responsum laudat, vel excusat, dicens: Quid peccavit Sylvester in Pontificem Romanum. Erin autem Amadeum stomachatur, imponens verba fuisse ab illo truncata. Sed in quo? in eo, inquit, quod ad invicem, & per summam calumniam subornat Amadeus, quam addit Sylvester distinctionem facti & decreti Pontificis, illud ait interduum damnandum? Sed bona venia, mala in fide scribit: Quia Amadeus non de decreto, sed de solo facto loquitur, & hoc à Sylvestro, & Corrado damnatum, dicit his verbis: (Ad questionem de facto respondet Corradus, &c. Et ante illum Sylvester, &c.) Non ergo verba truncata refert.

§. V.

D. Thomæ locum de electuariis perperam à Diana, & Amadeo laceratum, conqueritur Baronius fol. 121. & 122. dicens: Notam uterque inurit falsissimam lachrymā eluendam; sic enim illum accusat, delatore Diana 1. part. tract. 14. resol. 60. &c. Quia ex illo refertur, nec enim licuit adhuc locum Diane consulere: Sic Baronius, cui in ipse non coactus diceret, non crederem. Quod alios Authores non legent, non miror, quia ut ipse fatetur pag. 51. Vix centesimam partem habuit librorum, quibus Amadeus abutitur ad suam causam. Mirabile vero omnibus erit, hominem tantæ librorum inopia laborantem, & tot occupationibus distractum, ut nec Dianam, qui præ manibus erat, consulere licuerit, autum fuisse suscipere provinciam respondendi libro Amad. Guimen. qui non rationum pondere, sed solum Authorum testimonio, quod intendit vincit? Quem proinde impugnare in questione facti, Authoribus non rejectis, & locis collatis, impossibile potius est; idque maxime Baronio, qui non solum libros non vidit, sed nec Authorum nomen audivit, unde & eos Amadeum finxisse, non solum præ eruditionis inopia sibi fuisse, sed & pro intrepidi animi audacia scribere non dubitavit, dicens: Placuit etiam (Amadeo) confingere, qui nunquam scripserunt, nec usquam existerent. Nullum verò huiusmodi Authorum, nec in locorum syllabo, nec in toto suo opere nuncupare voluit, ne ignorantia convinceretur: quia verè nullus apud Amadeum confictus reperitur, licet plures Baronio, & parum versatis in Theologia morali, penitus ignoti. Sed ad rem nostram.

Omitto Baronium, non solum Dianæ locum ab Amadeo relatum, ut fatetur, non consuluisse, sed nec Amadeum legisse, alias non scripisset, sed diffiniam notam lachrymā eluendam D. Thomæ. inure-

Part II.

re. Quia ut viderelicet in Opusc. tr. de jejuniis, prop. 6. num. 2. Amadeus potius vindicat Angelicum Præceptorem à calumnia, tum Dianæ, tum Clerici Minor s Hurtado, qui verba ejus diminuta, & truncata adduxerat, & fideliter ipse exscribens verum, & legitimum D. Thom. sensum exprimit, & approbat: legat, qui dubitet. Non ergo ab Amadeo fuit laceratus, ut finxit Baronius.

§. VI.

Cajetani mentem malè explicatam de præceptis Ecclesiæ dicit Baronius fol. 126. Amadeus, inquit, contendit transgressionem legis jejunii, vel nullam, aut tantum peccatum veniale esse ex Cajetano in sum. verb. Jejunium. Verum Amadeus id absolute à Cajetano traditum non contendit, sed solum fideliter ejus verba refert, tract. de ieiunio, prop. 6. num. 3. dicens: (Sed circa præceptum jejunii laxiora reperies apud Cajetanum in summa, Venetiis edita anno 1584. verb. Ieiunium, ubi ait: Quantum est ex jure scripto, nullum agnosco inveniri peccatum mortale in fractione ieiunii Ecclesiæ si desit contemptus. Instat Baronius, perperam trahi in istam opinionem ex alio loco, quo ibidem ab Amadeo citatur ex sum. verb. Clericus. Cæterum fat erat; quod in verb. Ieiunium, Cajetanus id tradidisset. Sed nil Baronio condonandum. Idem iterum assero in ver. Clericus à Cajetano traditum, adjunctis quæ ex 2. 2. ex illo refert Amadeus ubi supra dicens: Cajetanus ver. Clericus in fine, ait: (Nec naturalis, nec humani juris præcepta omnia obligant ad mortale, sed ea solum, quorum transgressio contra charitatem est.) Quod autem transgressio præcepti jejunii contra charitatem non sit, tradit ipse Cajetanus 2. 2. quest. 147. art. 3. §. Ad hujus evidentiam in fine, his verbis: Quod in præfati constat non habere locum, quia huiusmodi ieiunium constat, nec ad Dei, nec ad proximi dilectionem esse necessarium. Ex duplici igitur hac præmissa, alia in sum. verb. Clericus, alia ex 2. 2. per legitimam consequentiam sententia iusto laxior, & omnino reprobanda excusans à lethali transgressionem jejunii, aperte deduci videtur. Alii judicent. Non ergo perperam ex his locis pro illa, quam verb. Ieiunium, tradit sententiam Cajetanus adducitur.

Duo etiam aperte falsa superaddit Baronius: Aliud, verba Cajetani superius adducta ex sum. edita anno 1584. verb. Ieiunium, ubi ait: Ex jure scripto se nullum cognoscere peccatum in fractione jejunii deficientem contemptu: non reperiri in aliis summis. Quod evidenter falsum est. Leguntur enim etiam in sum. Parisiensi, anno 1530. & in Salmantina anno 1571. & in aliis, quas viderim. Aliud, Cajetani verba ex verb. Clericus, solum excludere à culpa lethali transgressionem præceptorum ab Ecclesiâ, non verò præcepta Ecclesiæ: Nam ibidem (ait Baronius) accuratissime distinguit aliud esse præceptum Ecclesiæ, aliud præceptum ab Ecclesiâ, & non excusat à mortali, quod in quinque præcepta Ecclesiæ graviter impingunt, sed qui leviora cadunt. Cæterum hoc etiam Baronii commentum est, quia in nulla ex tribus editionibus supra relatis, anno 1530. & 1571. & 1584. nec in alia mihi nota, talis distinctio præceptorum Ecclesiæ, & ab Ecclesiâ reperitur: lectorem in testem advoco. Sed ibi postquam Clericorum specialia peccata ex transgressionem juris positivi, recensuit, subnequit, Verum horum, & huiusmodi transgressio, si cemeritas, si contumacia, si contemptus desit, non est peccatum mortale,

meo iudicio, quantum ex præcepto juris positivi pendet. Et sequentem solummodo exceptionem adhibet, dicens: Quod ideo adiunxi, quia non loquor de peccato quo res Ecclesiastica male consumuntur, nec de peccato scandali, nec de avaritia, inani gloria, aut luxuria, & similibus immixtis, nec de peccatis quibus se irregulares reddunt constituti in sacris ex actu prohibito, aut excommunicationem quicumque Clerici incurrerent. De cæteris autem Ecclesiæ præceptis non meminit, sicut nec distinctionis illius à Baronio confictæ inter præcepta Ecclesiæ, & ab Ecclesiâ; & universim de omnibus præceptis tam iuris naturalis, quam divini & humani asserit, ea sola ad mortale obligare, quorum transgressio contra charitatem est, ideoque ad hoc recurrendum juxta Cajetanum ad discernendum, quanam ex præceptis Ecclesiæ sub lethali obligent necne? Et cum ipsemet assereret transgressionem jejunii contra charitatem non esse, planè videtur ex his præmissis deduci, jejunii præceptum sub lethali non obligare, quod falsissimum est, & ut scandalosum novissimè damnatum à Sanctissimo nostro Pontifice Maximo Alexandro VII. die 24. sept. anno 1665. prop. 23.

Non tamen propterea dicas, nec Amadæus alibi dixit, Cajetanum absolute negare obligationem gravem jejunandi; concedere enim videtur in sum. ver. jejuniū ex communi interpretatione Ecclesiæ, aut ex consuetudine, ut videlicet apud Amadæum tract. de ieiunio, prop. 7. num. 4. ubi hæc ex Cajetano adducit verba: (Ex communi interpretatione videtur vinculum præcepti obligantis ad mortale transgressores ex inobedientia, vel contemptu: & hoc ego non audeo ex jure scripto asserere, quia nullibi scio scriptum esse præceptum obligans ad mortale, non jejunantem.) Quod antea etiam tradiderat expressius 2. 2. quest. 147. art. 3. §. Ad hujus evidentiam.

Ex præfatis Cajetani locis quibus ex jure scripto nullum agnoscit præceptum sub lethali obligans ad jejuniū, dixit Amadæus, argumentum validum desumi posse ad tutandam opinionem contendentiū in jure scripto, nullum contineri præceptum sub lethali obligans ad abstinendum ab ovis, & lacticiis tempore Quadragesimæ. Nam præceptum, inquit, abstinendi à lacticiis, & ovis, quatenus est ex jure scripto, non magis urget, quàm præceptum jejunandi: hoc autem non obligare ad mortale, tradit expressè Cajetanus in sum. ver. Jejuniū. Hæc Amadæus. In quem sic invehitur Baronius: Ovorum, & lacticiinorum usum carere lethali peccato, si eo vacet ipsius Quadragesimalis jejunii violatio, ita est, sed unde probas jejuniū solvi citra lethale peccatum? Cajetani, inquit, verbis quæ nulla prorsus apud illum extant. Vide hominis odium in jejuniū, advocat testimonium Cajetani quod desideratur, vel nunquam extitit, vel saltem Ecclesiæ mandato sublatum est. His Baronius Amadæum impetit. Quæ fides? Lector iudicet. Quia verba Cajetani expressè supra dedi, quibus ex jure scripto nullum esse præceptum jejunii, sub mortali obligans affirmat; in tribusque editionibus supra citatis continentur. Quo ergo jure asserit, apud Cajetanum non extare, & vel nunquam extitisse, vel Ecclesiæ mandato sublata esse? Quæ fides in posterum Baronio in his, quæ ad Amadæi auctoritatem elevandam congerit? Validum ergo ex uno præcepto ad aliud, argumentum desumitur, & obligationem abstinendi à lacticiis, & ovis, ex sola consuetudine sub lethali adstringere, non puto ex jure scripto, vi saltem argumenti, ex Cajetano deduci.

citur. Videatur Amadæus supra num. 3. ubi Cajetanus id expressè alibi concedens adducitur, cuius Baronius respondet.

§. VII.

DE calumnia illata Banneio de aggressore præveniendo, expostulatio est Baronio, fol. 140. sed ea sententia Banneium referentes, quos adducit tract. de just. p. 1. num. 2. Unum repetere sufficit. M. Joannem Martinez de Prado, tom. 2. Theolog. num. 20. q. 4. num. 24. ubi sic: (Dico licitum esse occidere in iustum aggressorem, qui in praxi vulnedit, in Sorus, & communiter Thomistæ, &c. Imò M. Bannez 2. 2. quest. 64. art. 7. dub. 3. ait: Hæc est communis doctrina Theologorum bene sententium, & si quis dixerit, quod iudicio nostro contradicit sacra Scriptura. I. Hec M. Prado ex Bannez: cuius alia verba ad tem adducit M. Serra, & ex utroque Amadæus sup. num. 4. Nulla ergo calumnia de aggressore præveniendo Banneio illata. Addo falsum, & contra mentem expressam Mag. Bannez esse interpretationem, quæ ei adhibet Baronius, quoad opinionem aliam de calumniatore occidendo, ad quod, cum expressè dixerit Bannez sub disjunctione, sufficere certam mortem, vel infamiam, inde proveniunt notitiam (ut ille fert M. Serra apud Amadæum supra) motus ipsius terminare inde sequitur notitiam à M. Bannez assignatam, quasi certa calumnie, & infamie præfatio non sufficiat. Quod contra mentem M. Bannez est, & contra expressè illius verba, quæ adducit Amadæus sup. num. 4.

§. VIII.

MAGISTRUM HOLCOT male lacessitum ab Amadæo, conquiritur Baronius fol. 159. sed cum Baronius ipse verba non inficians illum vindicare non fuerit ausus à duplici hæresi, quam ab ipso notatam Amadæus refert, tract. de just. prop. 10. n. 7. Aliam Deum posse esse infidelem. Aliam non solum falsum, sed eum id aliquando dixisse. Recurrit Baronius, Amadæum gravius errasse, quia Deoquivocationem, & restrictionem mentalem concedit. Sed de his in toto Opusculo, nec verbum apud Amadæum. Ut omittam æquivocationis, & restrictionis mentalis usum ex causâ plures Doctores defendere; mendaciorum verò nullum, ne hominibus quidem nedum Deo.

Placuit hic adnectere querelam aliam Baronii, quam licet ipse in syllabo non exceperit, habet tamen in opere, fol. 152. dicens: Immo addidit Cajetanum pro opinione asserente non esse peccatum mortale scripseram publicam falsare, quando minimum inde sequitur nocuum documentum; quia Cajetanus, inquit, interpretandus non est de scripturis publicis, sed de privatis. Ceterum quod de utraque loquatur, constat aperte ex ejus verbis sumi, ver. Falsarius, ubi sic scribit. (Falsarius tam monet, mensuram, & ponderum, quàm scripturam, seu litterarum, aut sigillorum, peccat proculdubio mortaliter, quia intervenit ibi factum perniciiosum ex suo genere. Posset tamen veniale tantum intervenire propter imperfectionem actus, vel ratione minimi nocui. En de scripturis publicis, sicut de monetis, & publicis mensuris aperte loquitur. De privatis vero infra subnectit, excusari posse à lethali (cuius genera alieno nomine, quis fingit litteras) imò, & quædam

§. XI.

EX Monte Pietatis calumniam Magistro Soto ab Amadæo illatam, dolet Baronius fol. 175. sed quamvis non explicat: nec poterit. Nam Amadæus solummodo relativè adducit verba Soti, lib. 6. de just. quest. 1. art. 6. ubi non obstante declaratione, & definitione Leonis Decimi, qua sacro approbante Lateranensi Concilio, decernitur. (Montes Pietatis antea statutos, & autoritate Sedis Apostolicæ approbatos, in quibus pro eorum indemnitate, aliquid moderatum, ob solas ministrorum impensas, ultra sortem, absque lucro eorum montium, recipitur, nec speciem mali præferre; quinimo meritum esse, & probari debere tale mutuum, & minimè usurarium esse.) Post hanc, inquam, declarationem, & definitionem M. Soti ubi sup. contrarium ex instituto defendit, dicens: Arbitror ejusmodi rationem Montis neutiquam ab usura sordibus elui posse. Quod multis suadere conatur: idque in causa fuit, ut à nonnullis immodestè, & irreverentiè reprehendatur, & ab aliis severiori censura notetur. Hæc cum certa sint, & nil ex propria pharetra contra Sot. deprimere, nec in hujus verbis referendis fidelitati defecerit, calumniæ Amadæus inculcari minimè potest. Posset tamen ipse in Baronium retorquere, quia non solum Soti conclusionem audacter defendit. Sed per calumniam alios in subsidium advocat, dicens: Adde Concilium Lateranense & Leonem Decimum, ut observat Suarez tom. 5. de censuris, disp. 23. sect. 7. approbasse Montes Pietatis, quatenus non dissentiant à sacris Canonibus. Verum deceptus est Baronius, quia Suarez id non asserit, nec refert, nec Montis Pietatis sibi meminit, sed aliam vers. ns. quæstionem, ait: (Censuras Concilii Lateranensis, ut Cajetanus, & Navarrus adnotant, non esse usu receptas.) Verba autem quæ Baronius imposuit Suariorum, apud Sotum, ubi supra legit, qui Cajetanum id advertisse in suo Opusculo contra Montes Pietatis post Concilium Lateranensem infer. pro. ibidem adnotat. In quo forsitan deceptus est Sotus, sicut & in tempore, quo Opusculum scriptum dicit ut notat Baronius supra: (Sed hac de re inquit) deceptus est Soto, quod crediderit Opusculum illud de Monte Pietatis scriptum fuisse ab Authore post Concilium Lateranense: cum autem ad calcem libri annotatum sit, illud absolvisse ann. 1496.

Dixi deceptum, quia limitatio nil favere potest sententiæ Soti, cum certissimum sit, Montes Pietatis, ut à Leone X. & à Concilio Lateranensi approbatos, & ut licitos declaratos non dissentire sacris Canonibus: & tamen illos ab usura labe elui non posse, dixit Sotus. Quem aliunde autoritate Cardinalis Bellarmini excusare, etiam intendit Baronius, dicens: (Bellarminus etiam lib. 2. de Concil. cap. 13. ait dubium esse, an ultimum Lateranense Concilium verè sit æcumenicum. Sed in hoc etiam à veritate deviat: quia Bellarminus loco citato id non dicit, sed alios id dubitasse refert, dum aliam exagitat quæstionem de potestate Pontificis supra Concilium u. n. (De Concilio, inquit, Lateranensi, quod expressè rem definivit, nonnulli dubitant, an fuerit verè generale, ideo usq; in hanc diem, quæstio superest inter Catholicos.) Sic ex aliorum mente ubi supra propriam verè exprimit. 17. inquit: (Ad hunc locum Concilii nil potest responderi, nisi vel non fuisse Concilium generale, vel non definivisse hoc, tanquam de fide, sed non fuisse generale, vix dici potest, nam et si fuerint Episcopi paucissimi; nam ad centum non pervenerunt;

tamen Concilium omnibus parebat. Et in eo Summus Pontifex verus, & indubitatus præsedebat. Quod vero Concilium hoc rem istam non definivisse, ut decretum fidei Catholica tenendum, contrarium sentiunt, & à temeritate magna excusari possunt.) Hæc Bellarminus. Ex quibus dicere potest, qualiter Soto, & Baronio faveat. Si enim Montes Pietatis, ut supra à Concilio expositos, æquè certum sit, ex vi definitionis esse licitos, ac etiam certum sit, eorum esse supra Concilium: Videat Baronius, quæ

Instat M. Sotum, licet jure naturæ illicitos essent Montes Pietatis, in quibus pro alimentis, & dispendiis ministrorum, aliquid ultra sortem exigatur (quæ ratione approbati sunt à Concilio) ex ista ratione pro obligatione mutandi, quæ Montes Pietatis adhibita est, licitum esse tenuissimum aliquid super sortem exigere. Cæterum sub lite est, an hæc doctrina sustineri modo possit; quia obligatio mutandi, & obligatio non repetendi mutuum neque ad certum terminum in estimatione morali æquivalente videtur: pro secunda autem aliquid supra sortem exigere non licet, & contrariam sententiam M. Petrus de Medina, M. Serra, & aliorum, quos refert Amadæus tract. de usuris, prop. 1. num. 7. & 8. damnant, ut mutuum, ut scandalosam Sanctiss. Noster Alex. VII. die 24. Septembris anno 1665.

§. XII.

DE calumnia Cajetano illata, expostulat Baronius fol. 178. eo quod tract. de usuris, prop. 3. num. 7. dixerit Amadæus, Cajetanum in summa veri. 1. in fine, §. (Cogor) defendere, debita solvenda potestatem, etiam si liquidissima, & absque difficultate, & labore exigibilia, posse anticipare minoris emolui. Quod autem injusta hæc expostulatio sit, ostendunt evidenter ipsius Cajetani verba, ita docentis ubi supra, quæ legere poteris in edit. Parisiens. anno 1570. & in Salmanticensi anno 1571. & in Venet. anno 1574. (Nec hoc inquit) quod diximus de venditione, & emptione juris pagorum ex monte Genovæ, est singulare in illo monte, quoniam hoc est commune omni alteri juri quorumcumque creditorum. Idem enim licet emere ius tuum, & licet emendo, dabo tibi minus mille aureis, præsupposito debito liquidissimo, & absque difficultate, & labore exigibili. Quoniam ius recipiendi ad annum mille aureos, non est secundum rem, & secundum usum, & humanam estimationem, quam mille aurei. Hæc Cajetanus, cujus sententia adeo aperta est, ut expostitione non egeat, nec ab homine sane mentis negari possit. Quapropter turpiori vitio Baronius verendum, quod per calumniam hanc sententiam Cajetano illatam expostulet, & simulandè dicere principium supra jactum, improbatum esse à rebus Thomistis, nec ab ullo receptum, cum tamen apud Amadæum probabile illud putet M. Serra, M. Jo. an. de la Cruz, & M. Fumus, quos Baronius non vindicat, nec potest. Eo autem admissis: Quot ab illa inde sequantur? Quot consequentiæ ulteriores aperientes? Demonstravit Amadæus argumenta, quæ solutionem Baronius non invenit. Nec consequentiam illam, quæ actum est de usuris, aliter vitari potest autumat, quam asserendo Cajetani sententiam locum habere non posse, nisi quando subest aliquod periculum amittenda summa sortis, vel sint facienda expostula

intra recuperanda. Quod est aperte simile illam deservire (quod ab aliis etiam exoptat Amadeus) cum Cajetanus ius ad ille post annum solvendo minoris possit sentire, licet debitum liquidissimum sit, sed abique difficultate exigibile, quale non esset, si peniculum amittendi sortem, vel saltem expensarum, in eo recuperando daretur.

Libuit huic alluere querelam aliam Baronii, fol. 170. licet ipse in syllabo contra Amadeum non excepserit; ait enim illum: Fraude puniendi invertisse verba Cajetani (verb. Emprio) qua refert continuata serie, quod ita habeant apud Cajetanum; cum tamen prima aut nulla postremo locoreponat, & ultima primo aut medio, ut in vero Cajetanum cruciet, excarnificet, ut ab invito dicitur, posse citra usura vitium redimi minoris à venditore, quod pluris eidem vendiderat. Fateor Amadeum clientis gratia non tam Cajetani formalia verba, & ordinem observasse, quam legitimum, & genuinum eorum sensum, qui ut supra expostus, in illis continetur, nec invitatus Cajetanus propinat. En ejus verba: (Quarto (emprio est illicita) ex pacto de retrovendendo, si pretium, quo emitur minus est, quam res valeat, habet enim speciem mutui palliati sub nomine emptionis. Unde si pretium est iustum, contractus licitus reputatur, & communiter fit.) Casus est. Mercator vendit merces pretio iusto credito, compacto de retrovendendo, quas postea ipse emit. Hinc emptionem, dicit Cajetanus, fieri illicitam ex pacto de retrovendendo, si pretium, quo res emitur, minus est, quam res valeat, si verò pretio iusto ematur, contractus esse licitum. Hic est apertus verborum Cajetani sensus. Quem propterea sic expressit Amadeus dicens, Cajetanum tenere, quod quando venditur aliquid cum pacto de retrovendendo, si pretium est iustum, contractus licitus reputatur, & communiter fit, scilicet si pretium quo emitur, minus est, quam res valeat. Expendat lector, an Amadeus sententiam imposuerit Cajetano? An eam, quam ipse docet, ei attribuerit? Licet verborum ordine non nil transmutato, ut sensus magis innotesceret. An denique ab invito elicerit, posse citra usura vitium redimi minoris à venditore, quod pluris eidem vendiderat? si enim pretium est iustum, ait Cajetanus, contractus licitus reputatur, potuitne clarius dicere? Nulla ergo puniendi fraus hic intervenit.

CAPUT III.

Expostulationibus Baronii in loca, qua de Religione, & eius partibus ab Amadeo depravata jactat, satisfat.

- Pag. 201. Falsata loca D. Thomæ, D. Antonini, Paludani, & Sylvestri de Horis Canonicis.
Pag. 203. Soto Pag. 204. Iterum Soto male citatus.
Pag. 208. Falso accusatus D. Thomas de Sacramento Matrimonii.
Pag. 212. Enormiter truncatus D. Thomas de intentione Ministris Sacramenti, & illata calumnia plures de Martyri Baptismo, & de Ordine Episcopatus. Item plures calumnias aspersi, Paludani, Tabiena, Cano, Cajetanus.

Pag. 222. Enormis impostura ex Opusculo suppositio truncatus.

Pag. 232. & 233. Horribilis corruptela de incestu, & de speciebus, & circumstantiis peccatorum conficiendis.

Pag. 244. & 245. Mala fide citati de iure eligendi confessorium Cajetanus, Serra, Sotus, & Sylvester.

Pag. 253. Calumnia in D. Thomam de institutione Eucharistiae.

Pag. 254. Alia calumnia in D. Thomam de confessione facta Laico.

Pag. 257. Alia in Cajetanum captata accusatio de confessione pramittenda ante Communionem.

Pag. 260. de Sacramento, & de Sacrificio Missæ D. Antoninus, & Sylvester falso citati.

Pag. 268. Male Cajetanus citatus de simonia.

Pag. 270. Perperam accusatus Sotus.

Erpag. 271. Falso explicatus à Sanchez & Amadeo.

Pag. 274. & 275. De censuris Cajetanus falso citatus de excommunicatione inferentis manus violentas in Clericum.

Pag. 281. & 282. De sollicitantibus mala fide relatus Serra.

Horrorem lectori tot citationes falsitatis inculatæ incuterent, si Baronii ubique mala non esset fides, ut in sequentibus demonstrabo.

§. I.

Falsata ab Amadeo D. Thomæ, D. Antonini, Paludani, & Sylvestri loca, expostular Baronius, fol. 201. Loca, scilicet, de Horis Canonicis, eo quod Amadeus in tract. de Horis, prop. 1. eos adduxerit pro opinione asserente, Beneficium, qui Officium Divinum voluntarie distractus recitat, satisfacere præcepto, hoc est, non peccare mortaliter, licet interius divagetur. Verum cum Amadeus nullum eorum locum referat, sed aliena fide Illustrissimi, ac Rever. P. M. Acacii de Velasco, ex Ordine Prædicatorum, Episcopi Oriolensis, & Rever. P. F. Leandri à Sacram. Ordinis Excalceatorum Sanctissimæ Trinitatis, Ministri Generalis, prædictos Authores adducat, non alia quam Baroniana fide dici potuit, eorum loca ab Amadeo fuisse falsata. An ab Acacio, & à Leandro? Non credam. Et ne dubia quidem fides Baronii maneat; vidi Sylvestrum, quem se etiam prælegisse jactat (quod miror, & in illo clarè reperio præfatam opinionem, tum ab ipso, tum à D. Thom. & à Petro de Palude traditam. En ejus verba ex editione Antverpiensi, anno 1569. verb. Hora undecimo quaestio, num. 3. (Hoc præceptum (inquit recitand. Horas) quidam sic intelligunt, ut sub præcepto sit dicere devotè, & studiosè, ut devotio ad intentionem, studiositas ad modum dicendi referatur. Sic sensit supplementum, sed male, quia attente orare in Horis Canonicis, non est de jure divino, ut credit, sed positivo, quod ius positivum ad interiora non se extendit per se, sed tantum in quantum colligantur exterioribus, ad quæ se extendit, secundum mentem D. Thomæ, & Petri de Palude, & communiter Doctorum. Unde præcipiendo exteriora, præcipere potest interiora, sine quibus illa esse nequeunt; sicut præcipiendo accessum ad Missam, præcipit velle accedere, &c. Alii verò dicunt, quod sub præcepto ibi cadit Horas dicere; cætera verò, quæ in devotione consistunt, suadendo dicuntur, &c. Quem sensum videtur habuisse Hostiensis, Arch. & Summa Rosel. Sed isti licet verum dicant (attende)